

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 9
MAJ
1922

Eleganta och välgjorda
PROMENAD-

Kappor och Dräcker

samt KLÄNNINGAR för DAMER

PRIMA KVALITÉER

BILLIGA BESTÄMDA PRISER

PAUL U. BERGSTRÖMS A 74 Drottninggatan 74
B DAMKONFEKTION 1 tr.

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. 564 Riks Tel. 8987

FÖRSTKLASSIGÄVARORI!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

ST. TEL.
88 18

F. V. O.

RIKS TEL.
104 18

Slöjdavdelnings
ständiga försäljning
Norrandsgatan 18

Särskilt framhålles:

Underkläder, alla slag. — Barnkläder.
Sjuksköterskeutrustningar.

Köpare erhålla goda villkor.
Arbeterskorna ordentlig betalning.

ADVOKÄTFIRMAN

ANDÉN & STAËL VON HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN
Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Rikstel.
75 76

Jur. Kand. MATHILDA, STAËL von HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergsgång

Allm. Tel.
183 36

Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker, hyres-
ärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar besvaras.

A.-B. John V. Löfgren & C:o

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. T. 50 48

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade specialaffär i
Siden- och Ylle-
kläningstyger

Prover till landsorten sändas gratis
och franco

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG IX

MAJ 1922

HÄFTE 5

För behörighetslagen.

Den kungliga propositionen angående kvinnas behörighet till stats-tjänst är föremål för behandling inom sammansatt stats- och lagutskott.

Till detta utskott ha aderton kvinnoföreningar avlåtit en gemensam skrivelse. Med åberopande av den kungliga propositionens motivering framställes däri anhållan att utskottet måtte till alla delar tillstyrka det kungliga förslaget.

Skrivelsen vänder sig särskilt mot det motionsvis framförda yrkandet om uppskov med frågans behandling. Därvid framhålles att behörighetslagens omedelbara antagande — betingad allaredan av den förändrade lydelsen av § 28 i R. F. — är av så genomgripande betydelse för de kvinnor, som nu kunna tänkas ifrågakomma vid tillsättandet av statstjänster, att ett fördröjande utan verkligt tvingande skäl bör vara uteslutet. Den ännu icke slutförda utredningen i löne- och pensionsfrågan, vilken anförts som motiv för uppskov, synes icke utgöra något oöverkomligt hinder. Genom det provisorium, som i detta hän-

seende anvisas i Kungl. Maj:ts förslag, ådrages icke staten några mer utgifter, ej heller skapas något prejudikat med avseende på de statsanställda kvinnornas löne- och pensionsförhållanden då de kvinnor, som kunna komma att utnämnas eller förordnas till tjänster under provisoriet, få underkasta sig de eventuella förändringar i löneprinciper, vilka framdeles må kunna fastställas.

Framställningen är undertecknad för följande organisationer eller deras styrelser:

Akademiskt Bildade Kvinnors Förening, De kvinnliga läkarnas permanenta kommitté, Fredrika-Bremer-Förbundet, Frisinnade Kvinnors Riksförbund, Föreningen G. C. I., Föreningen Kvinnor i statens tjänst, Kvinnliga Postföreningen, Kvinnliga Telegrafpersonalens Förening, Kvinnliga Tandläkarklubben, Statsbanornas kvinnliga tjänstemannaförening, Svenska Kvinnornas Nationalförbund, Svenska Kvinnors Medborgarförbund, Svenska Skolköksläraryrkesföreningen,

Sveriges Folkskolläraryrkesförbund,
Sveriges Moderata Kvinnoförbund,
Sveriges Slöjdläraryrkesförening, Sveri-
ges Socialdemokratiska Kvinnoförbund

och Telegrafverkets Kvinnliga Kon-
torspersonals förening.

I dessa dagar torde frågan föreligga
till behandling i riksdagen.

Förslaget till lag om den offentliga barnvården.*

II.

Av mycket principiell natur är den ytterligare utsträckning av samhällets barnavårdande verksamhet, som nu skall beröras. Genom det, som står att läsa i förslaget 10 kap. om understöd åt ensamstående moder, beträda kommitterade en för vårt land helt ny väg. Här föreslås nämligen, att om moder är i behov av understöd för barn utom äktenskap under 16 år, vilket hon har i sin vård, skall barnavårdsnämnden lämna modern det bidrag, som kräves, för att hon må kunna giva barnet erforderlig vård. Vårdar hon det inte själv, men bereder det vård hos annan, skall bidraget i alla fall lämnas. Denna bestämmelse skall också tillämpas på hustru, som vunnit hemskillnad eller äktenskapskillnad eller vars sammanlevnad med mannen på grund av rättens beslut blivit hävd, samt på änkor. Under-

stödet skall enligt förslaget utdelas av barnavårdsnämnden och ej räknas som fattigvård, till henne, men väl kunna krävas tillbaka av barnets far.

Hur uttrycket "i behov av" skall tydas, ge motiven anvisning om genom att på ett ställe säga: "för en moder till barn u. ä. utan annan tillgång än sin arbetsförtjänst och utan bidrag av barnets fader, lärar behov oftast förefinnas åtminstone under barnets tidigare år." Liksom alltid, då det gäller bispringandet av barn enligt denna lag, skall dock behovet i vart särskilt fall undersökas.

I våra grannländer, Danmark och Norge, finnes som bekant en dylik särslagstiftning för ensamstående mödrar — i båda länderna tillkommen i samband med de civilrättsliga bestämmelserna.

I Danmark kallas dessa bidrag för "förskott" därför, att de utgöra en av det allmänna lämnad förskotts-betalning på det bidrag, som fadern är skyldig att utge. För att modern skall komma i åtnjutande av

* Föredrag hållet vid årsmöte med Fredrika-Bremer-Förbundets Stockholmskrets den 27 febr. 1922.

detta förskott fordras visserligen, att det skall finnas ett utslag mot fadern eller en överenskommelse med honom — men faderskapsfrågan lär i praktiken ofta tagas som en bisak: mer än att få en far till barnet gäller det att få en gäldenär, av vilken det allmänna kan kräva igen förskotten.

I Sverige hava 1917 års barnlagar velat lyfta frågan på ett annat plan: strävandena gå ut på att i görligaste mån skapa ett föräldraförhållande mellan barnet u. ä. och dess fader och dess moder. Det är i första hand fråga om att skaffa en far till barnet — sedan att av denna far uttaga ett uppfostringsbidrag. Kommittéen fasthåller denna synpunkt: barnavårdsmanuens verksamhet för att fastställa faderskapet och för att utkräva uppfostringsbidrag av fadern skall fortgå som hittills.

Angående de ifrågavarande bidragens storlek finnes i förslaget — i motsats till i den danska lagen, som har ett utbildat tariffsystem — intet annat stadgat, än att bidrag för barn under 2 år icke får utgå med lägre belopp, än vad som plägar av domstol i orten fastställas som uppfostringsbidrag.

Denna fråga om särskilt understöd åt de ensamställda mödrarna är förvisso svårlöst. Det är inte enbart tilltalande att av dem sålunda skapa en särskild klass understödstagare, privilegierade i förhållande till andra behövande, som måste anlita fattigvården. Det är väl snarare så, att om det för ett barn behöves understöd från det

allmänna, bör sådant alltid givas tillräckligt och utan dröjsmål, icke blott i det fallet, att modern är ogift, frånskild eller änka. (Härmed vare ej sagt, att icke åtminstone änkornas barn böra på annan väg, exempelvis folkpensioneringens, särskilt tillgodoses). Men från den ståndpunkten, att understöd till ensamstående moder bör utgå efter enahanda grunder som andra understöd, synes dock ett mycket väsentligt undantag böra göras.

Det är ju onekligen så, att vid tiden närmast omkring barnets födelse har den ensamställda modern — i praktiken gäller det ju huvudsakligen modern till barn u. ä. — en svårare ställning än andra mödrar. Den omständigheten, att hon saknar ett hem och därigenom möjlighet att fylla sina första modersplikter, kan bliva ödesdiger för barnets framtid. Man kan ej säga till en sådan mor, att hon har skyldighet att amma och sköta sitt barn själv, om man inte också pekar på några utvägar att göra det. I allmänhet är inte frågan om faderns bidrag klar, i bästa fall pågå genom barnavårdsmanuens försorg underhandlingar med honom eller är rättegång påbörjad. I många dylika fall skulle det stödja barnavårdsmanuens arbete att kunna säga till modern, att, om hon är villig följa hans anvisningar till barnets bästa, så kan hon få ett understöd som möjliggör detta. Möjligheten av ett sådant ingripande just som *ett led i barnavårdsmanuens arbete* under denna kritiska tid skulle underlätta strävandena att samman-

knyta mor och barn till framtida båt-
nad för bägge. För sådana ensamstå-
ende mödrar, som ej ha barnavårds-
man — frånskilda och änkor ha ej
barnavårdsman för sina barn med
mannen — måste det ju ordnas så,
att de i händelse av behov få samma
understöd som mödrar till barn u. ä.

Barnavårdsbyrån i Stockholm har i
sitt utlåtande över lagförslaget gått
fram på denna linje och föreslår,
att barnavårdsnämnden, under vil-
ken barnavårdsmännen lyda, skall
äga att efter prövning lämna en-
samstående moder det understöd, var-
av hon kan vara i behov under tiden
närmast före och efter barnets födelse.
Tiden har satts så kort som till 6
veckor före och 6 månader efter ned-
komsten. Man får nämligen akta sig
att ge modern känslan av, att nu har
hon understöd under en så lång tid,
att det inte är så bråttom att vidtaga
åtgärder mot fadern.

Kommer jag så till frågan om bar-
navårdens o r g a n i s a t i o n. Det är
ju så, som kommittéen på ett ställe i
motiven uttrycker det: en god lag är
bra, men ett rätt handhavande därav
är bättre. Barnavårdslagarna ha kan-
ske varit dåliga, men deras tillämpning
har säkert varit sämre. Kommittéen
föreslår nu en centralisation av all
samhällets barnavårdande verksamhet
till en myndighet. Och den myndig-
heten skall bli barnavårdsnämnden,
som redan har omsorgen om de van-
artade och sedligt försummade bar-
nen och ledningen av barnavårdsmän-
nens verksamhet för barn u. ä.

Till barnavårdsnämnden skall en-
ligt förslaget överflyttas omsorgen om
fosterbarnen och om sådana barn,
som nu genom fattigvården äro om-
händertagna till vård utanför sina
hem.

Rörande den sista punkten har för-
slaget mötts med rätt skarp kritik sär-
skilt från fattigvårdshåll, där man
gjort gällande, att en sådan överflytt-
ning innebure ett sönderbrytande av
fattigvårdens verksamhet, som vore
högst menligt. I praktiken komma
kanske också en del svårigheter
att möta just i förhållandet mellan
fattigvårdsstyrelse och barnavårds-
nämnd. Men med god vilja kan
mycket övervinnas, och i varje fall
få väl ej för dessa svårigheters
skull den sunda och riktiga centrali-
sationstanken äventyras. Utan att in-
gå på detaljerna skulle jag vilja
uttala en obetingad anslutning
till kommittéens huvudprincip, att i
varje kommun skall finnas, för att be-
gagna motivens ord: "en myndighet
till vilken man har att vända sig, när
helst det gäller att åt ett barn, som
är i behov av samhällets hjälp för sin
andliga eller kroppsliga utveckling,
förskaffa denna hjälp på ett sätt, som
behovet kräver. Denna myndighet
skall helt uppbära samhällets ansvar
för barnen. Då först känner den sitt
ansvar och handlar därefter."

Men här hänger givetvis allt på de
personliga krafterna: lagen är formen,
innehållet skola de barnavårdsintres-
serade runt om i bygderna ge. Skola
de räcka till att skapa den rätta barna-

vårdsnämnden i var och en av alla våra kommuner? Det är den stora frågan.

En barnavårdsnämnd i varje kommun föreskriver nämligen lagförslaget, vidare att kyrkoherden skall vara medlem, liksom en lärare eller lärarinna, och i de fall, där läkare finnes, denne, samt dessutom tre för nit och intresse för barn- och ungdomsvård kända män och kvinnor. Att minst en kvinna skall vara ledamot av nämnden sägs ifrån.

Om man också inom varje församling bildar barnavårdsnämnd av de i den församlingen mest lämpliga och intresserade, måste det dock på många håll komma att brista i fråga om initiativ och kompetens. Med tanke härpå föreslås inrättande inom varje landstingsområde av en institution, som kommittéen kallar ungdomsråd.

Ungdomsrådet skall dels vara en överinstans över barnavårdsnämnden och pröva dess beslut om barns skiljande från hemmet för skyddsuppfostran — en prövning, som nu utföres av Konungens Befallningshavande — samt själv fatta beslut, när det gäller omhändertagande av vanartig ungdom mellan 15—18 år, ty ifråga om sådan skall barnavårdsnämnden endast verkställa utredning.

Dessa uppgifter äro i och för sig viktiga, men av långt större betydelse synes det vara, som kommittéen kallar ungdomsrådets allmänna uppgift: att följa barnavårdsnämndernas verksamhet, att befrämja anordningar för

anskaffande av goda fosterhem och att uppmuntra utvecklingen av frivillig verksamhet för ungdoms- och barnavård inom landstingsområdet. Ungdomsrådet skall hava en vidare överblick över barnavårdens arbetsfält, det skall vara en stimulerande och livande faktor i arbetet för barnavårdens höjande.

Så har kommittéen tänkt sig ungdomsrådets uppgift — har den också skänkt dem erforderlig utrustning här för? Knappast. Och detta sammanhänger med det sätt, varpå kommittéen anordnar inspektionen över barnavården. Det föreslås nämligen, att denna skall utövas av Konungens Befallningshavande med biträde av fattigvårdskonsulenterna, vilkas antal, om så vore behövt, skulle ökas.

Vad man vill vinna med ungdomsråden torde knappast kunna nås, om ej till deras hjälp, och alldeles särskilt för att möjliggöra en personlig förbindelse med barnavårdsnämnderna, anställas yrkesmässigt utbildade särskilda barnavårdskonsulenter.

Med en mycket övertygande motivering föreslå också två reservanter inom kommittéen, fröken Wedberg och professor Jundell, just en sådan anordning med till ungdomsråden knutna, särskilda barnavårdskonsulenter, som också skulle tjänstgöra som ungdomsrådets sekreterare. De framhålla med kraft att barnavården erbjuder stora säregenheter, varför det fordras ett föregående långvarigt intresserat arbete på just detta område för att bli

en verkligt kompetent inspektör. Detta område är, påpeka reservanterna, känsligare än något annat och kan ej jämföras med fattigvården. Om man ock undantagsvis kan finna personer, som tillräckligt behärska både fattigvårds- och barnavårdsområdet, blir det dock ej möjligt att finna dem i erforderligt antal. Reservanterna föreslå därför tillsättandet av särskilda barnavårdskonsulenter och antyda att dessa i regel böra vara kvinnor.

Att barnavårdskonsulenter, som stå i förbindelse med nämnderna samt kunna besöka dem och ge dem råd i kvistiga fall, bliva nödvändiga, om lagens bokstav skall göras levande, synes otvivelaktigt, liksom att ungdomsråden bli rätt meningslösa, om de ej ha ett verkställande organ, var-

igenom de komma i kontakt med nämnderna. Av kostnadsskäl — och f. n. finnes väl knappast något så förlamande skäl — har det höjts många röster mot såväl ungdomsråden som mot de särskilda barnavårdskonsulenterna. Måste man ge avkall på endera, kan man ifrågasätta, om ej barnavårdskonsulenter utan ungdomsråd komma att göra en större insats än ungdomsråd utan konsulenter.

Det är att beklaga, att detta lagsförslag skall möta sitt öde vid en tidpunkt, då de ekonomiska synpunkterna äro så dominerande och kunna bliva till skada vid förslagets behandling. Här gäller det dock att lägga en grund, på vilken det skall byggas generationer framåt.

ELLEN TISELIUS.

F.-B.-F:s årsmöte.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte kommer denna gång att äga rum i Hälsingborg. Årsmötesdagarna bli den 13—14 juni. Utöver de ordinarie årsmötesförhandlingarna föreligga en hel del överläggningsämnen rörande föreningsangelägenheter. Förbundets sociala upplysningsarbete blir vidare en av de viktigaste frågorna, som komma att tagas upp, liksom kvinnornas insats i det kommunala livet. Den internationella kvinnorörelsen blir ävenledes ämnet för ett föredrag under mötet.

Den 12 och 15 juni, dagarna före och efter årsmötet, bli upptagna av de ordinarie styrelsesammanträden, som skola hållas i samband med årsmötena.

F.-B.-F:s platsförmedling i Stockholm.

Enligt beslut av Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse kommer förbundsbyråns platsförmedling, 48 Klarabergsgatan, att upphöra under den närmaste tiden. Den pågående avvecklingen skall vara slutförd den 15 juni.

Kringblick.

Peruker och middagar. Den engelska domare- och juridiska kollegiekommittén har haft att behandla en fråga av yttersta vikt. Beslutet blev också detaljerat utformulerat och lyder som följer: »De kvinnliga advokaterna skola anlägga vanliga advokatperuker, vilka måste helt och hållet täcka och dölja håret: dräkten måste vara enkel, svart eller mycket mörk, höghalsad och med långa ärmor och icke kortare än kåpan, med enkel vit krage och 'advokatkragen'; även enkla svarla eller mycket mörka kjolar, icke kortare än kåpan, kunna bäras, samt enkla vita liv med höga kragar och 'advokatkragen'.»

Man tar frågan högtidligare än inom Nationernas förbunds sekretariat! Ingen lyrik och inga atmosfäriska betraktelser. Men så berör den i England århundradens traditioner. Den engelska domare- och advokatperuken överlever givetvis sådana nymodigheter som att kvinnorna såsom ämbetsutövande träda innanför domareskränket.

Inte mindre viktig är emellertid frågan om »circuit»-middagarna, eller rättare sagt avgjort mera viktig. Dessa sällskapliga tillbehör till tingsförrättningarna ha övergått till en sorts auktoriserad institution, närmast med karaktär av klubb, inom vilken frågor av betydelse dryftas och prejudikat skapas. Det anses nu fara för att man endast skulle tillåta de kvinnliga advokaterna att vara med om »circuit»-luncherna och ämna utsluta dem från middagarna. Då dessa senare emellertid just utgöra den verkliga kår-samlingen, skulle en utslutning inte endast innebära en ohövlighet och avoghet utan ett direkt handicapande av de kvinnliga advokaterna då de därigenom skulle komma att hållas utanför just de för deras yrke viktiga angelägenheterna. Så allvarsam anses saken att det är fråga om att få den berörd i underhuset för att därifrån få ett för de kvinnliga advokaterna gynnsamt uttalande.

Vilka tusen tuffjät att strida om sedan principen gått till seger.

Ingen orsak! En interpellation i engelska underhuset häromdagen ställer i belysning vissa ålderdomliga — för att begagna ett hovsamt uttryck — moment i de lagar som det av engelska nationen så djupt vördade perukklädda domareskräet ännu har att hålla sig till. Inrikesministern tillfrågades om hans uppmärksamhet fästs vid ett dödsfall av en fjortonårig flicka i Wales, som blivit gift vid tolv års ålder. Ifall saken vore i lagen tillåten önskade man veta, vad han ämnade göra för att få giftermålsåldern ändrad.

Mr Shortt svarade att fallet var honom bekant och att enligt Englands lag tolv år vore den tillåtna åldern för en flicka att gifta sig. Han förklarade vidare att han trodde att allmänna meningen nog vore för höjandet av åldersgränsen och att frågan skulle tagas upp i händelse av en revision av giftermålsbalken. Han ansåg sig emellertid ej kunna »introduce special legislation for the purpose of dealing with this point alone».

Möjligen dela de nya perukklädda kvinnliga advokaterna inte herr inrikesministerns ståndpunkt i frågan.

Panamerikanskt. När detta läses ha amerikanskornas stora panamerikanska kongress i Baltimore gått av stapeln. Det var den gamla landsorganisationen för kvinnlig rösträtt i U. S. A., nu National League of Women Voters, som hade tagit initiativet till denna stora samling i Baltimore i slutet av april, där inte endast kvinnor från Nordamerikas många Förenta Stater samlades utan även Sydamerika sände sin kontingent av romansk-amerikanskor. Av särskilt intresse är att flera av dessa kommo såsom sina regeringars officiella representanter, såsom exempelvis miss Margarita Conroy, Peru, m:me Charles Dube, Haiti, Dona Bertha Lutz, Brasilien, och Seniorita Ana Paradis, Dominique. Chile, Ecuador, Costa Rica och Nicaragua sände likaledes regeringsrepresentanter till detta kvinnornas stora överläggningmöte, där sociala förhållanden belystes och diskuterades och framför allt kvinnornas ställning i socialt, ekonomiskt och

politiskt hänseende dryftades. Mrs Chapman Catt, hedersordförande i League of Woman Voters och, som allom bekant är, ordförande i Internationella Rösträttsalliansen, skulle leda förhandlingarna, »The Round Table Conferences», angående denna sista punkt.

Man väntar sig mycket för sydamerikanernas räkning genom detta med stor éclat iscensatta samarbete mellan dessa och deras privilegierade systrar i Nordamerika.

Kvinnor med traditioner. I Frankrike strids det alltjämt oförtröttat och tappert för den kvinnliga rösträtten. En storartad demonstration för saken var det den 18 mars hållna, av 3,000 personer bevisade mötet i Sorbonne, där i en resolution begärdes att senaten skulle ratificera det beslut om rösträtt och valbarhet för kvinnor, som deputeradekammaren antog redan den 20 maj 1919.

Franska senaten är senfärdig. Den har trofast motstått de franska kvinnoföreningarnas många uttalanden och påtryckningar. Månen den skall visa sig mera tillgänglig för de önskingar som nu framburits från helt annat håll. Samtidigt med demonstrationen i Sorbonne insände »les dames de la Halle» en petition om rösträtt till senaten.

Det är inte första gången Frankrikes Munkbromadamer uppträda i historien. Kan-ske önskar man inte något Palais-Luxembourg-tåg och inrättar sig därefter?

Ny F.-B.-F.-kommitté. Den 6 april höll F.-B.-F.-styrelsens sekreterare, fröken Ida von Plomgren, föredrag i Visby om »En neutral kvinnoförenings betydelse». Efter föredraget tillsattes en kommitté, bestående av fruarna Agnes Dahlbäck, Sigrid Herlitz, Majken Klintberg och Ulla Melin, med syfte att undersöka möjligheterna för bildande av en förbundskrets därstädes, och en del personer antecknade sig som medlemmar av förbundet.

Svenska kvinnornas national-förbund.

Förbundets årsmöte hölls den 29 april i Stockholm under fru Bertha Nordensons ordförandeskap. Sedan års- och revisionsberättelsen upplästs och full och tacksam ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning beviljats Centralkommittén, skreds till val av revisorer, det enda val som förekom, då tvåårsperioden för styrelsen inte utgår förrän nästa år. Förutvarande revisorer, fröknarna Anna Lewin och Margit Forsell, samt revisorssuppleant, fröken Sigrid Ulrich, återvaldes.

Centralkommittén kvarstår oförändrad med fru Bertha Nordenson, ordf., dr Malin Wester-Hallberg och fru Elisif Théel, v. ordf.; dr Ingegerd Palme, korresponderande sekr.; fröken Ellen Kleman, protokollförande sekr.; jur. kand. Elin Rydeberg och fru Anna-Lisa Hallberg, biträdande sekr.; fröken Elsbeth Fehrmann, kassaförvaltare.

De svenska medlemmarna i de internationella permanenta kommittéerna förbli likaledes oförändrat desamma för det nya arbetsåret.

Meddelande lämnades av fru Nordenson att hon ämnade delta i I. C. W:s exekutivmöte i Haag, 14—22 maj, samt att dr Malin Wester-Hallberg, dr Ingegerd Palme och biträdande yrkesinspektrisen fröken Margit Malmsten ävenledes kommo att närvara vid mötet.

Efter förhandlingarnas slut gav fröken Ellen Kleman en historik av Dansk Kvindesamfunds gärning under 50 år och berättade om jubileumshögtidigheterna i Köpenhamn den 24 sistlidna februari, i vilka hon deltagit som S. K. N:s representant.

En drottning och konstmecenat för elva hundra år sedan.

Vid nitton-tjuguårsåldern blev Åsa, dotter till konung Harald Granraude på Agder, mot sin vilja och sedan hennes fader och broder dödats i striden, rövad till brud av kung Gudröd Storladne, ynglingaättlingen från Vestfold som fått nej på sitt frieri till henne. Denna händelse skulle ha tilldragit sig år 819. Året därpå födde drottning Åsa en son åt Gudröd. Han fick namnet Halvdan, med tillnamnet Svarte, genom honom blev Åsa farmor till Harald Hårfager och farmors farmors mor till Olav Tryggvesson.

Åsa hade emellertid icke glömt den smålek Gudröd vållat henne, och då sonen var vintergammal, övertalade hon sin skosven att mörda Gudröd, varefter hon med den spåde Halvdan for tillbaka till Agder. Där förblevo de till Halvdan blivit nitton år, då återvände denne till fäderneättens huvudsäte, Borre i Vestfold och delade riket med sin halvbroder Olav Geirstade-alv. Sannolikt har Åsa följt sonen också nu, men då det icke varit behagligt för henne att på nytt bosätta sig på Borre, har hon erhållit en gård ungefär en mil därifrån till sitt residens och efter henne har denna plats fått namnet Oseberg. På Oseberg har hon troligen framlevt sitt liv, och där har hon vid 40 å 50 års ålder avlidit och blivit höglagd. Så

rekonstruerar man i korta drag de yttre konturerna av drottning Åsas liv.

Men det har, det tro vi oss nu sedan mer än tio sekler förflutit sedan Oseberg-drottningens död kunna fastslå, icke varit ett undanskymt och tillbakadraget liv, som konungamodern framlevde på sin gård. Det var icke heller ett alldagligt liv, som knöt sig endast till de inre husliga sysslorna, som väl flertalet kvinnors gjorde den gången, högättade såväl som allmogekvinnors. Tvärt om Oseberg har varit en samlingspunkt icke endast för ett dyrbart rikemansliv efter dåtidens begrepp, där måste ha utvecklats ett mecenatskap av det omfång, som drog konstnärer och skickliga hantverkare just dit. Och värdinnan själv måste givetvis ha varit en kvinna med en stark känsla för och kärlek till det sköna och präktiga. Ty utan en enande och medveten vilja samlas icke de rikaste prov på samtidens mest fulländade konst ens på de förnämjas gårdar. Våra dagars mecenater uppmuntra och hjälpa fram konstnärer genom att köpa deras tavlor och skulpturer och de unga diktarna genom att köpa deras arbeten eller kanske t. o. m. låta förlägga deras förstlingsverk. En gången tids stormän möjliggjorde skaldernas existens genom att inbjuda dem till sina hov

eller sina gårdar och där låta dem uppbygga värdfolk och gäster med skaldekonst. På samma sätt måste den för de sköna konsterna intresserade bäst ha gagnat dess utövare och själv fått det största materiella utbytet av deras arbete, om han samlade dem kring sig och lät dem arbeta i sin tjänst.

Två konstarter stodo särskilt i flor vid drottning Åsas hov, träsnideriet och textilkonsten. Mellan träsnidarnas verkstad och väverskornas arbetsrum har drottningen säkert vandrat många fjät. På det förra stället arbetade år efter år de skickligaste mästare, och det gällde icke för dem att endast fylla gårdens behov av snickeriarbeten, det gällde att tillfredsställa drottningens lust för det sköna likaväl som hennes samlarevurm. I Osebergs verkstäder härskade ingen död slentrian, som gjorde det ena arbetet till en kopia av det andra. Där fanns säkert de skickligaste, men också mindre skickliga utövare av yrket, var och en hade lika väl tillfälle att i sitt arbete nedlägga något av sin individualitet, och vägen stod också öppen för de nya impulser som rörde sig i tiden. Nationell måste drottningen ha varit i sin smak, ty allt vi äga i behåll av med djurornament utsirade arbeten från hennes samlingar bär oförtydligt vittne om sitt nordiska ursprung. Men de bevarade föremålen visa också, att dess mästare icke varit oemottagliga för de skönhetsvärden, som gällde i kulturens brännpunkter.

I vävkammaren har säkert också härskat den största flit men också arbetsglädje inför de sköna vävnader, ofta i långa figurrika friser eller i vackert mönstrade bonader, vilka blevo till efter rappa händers lek med slända, med vävskyttel och vävbrickor.

Så styrde och ställde drottning Åsa med sitt hus och förökade sina samlingar. Kraftfull och viljestark verkar hon på oss, ty mild och vekhjärtad var väl ej den kvinna, som vållade sin mans död. Vi få dock ej glömma, att om hon därmed brakte sin sons far om livet, så hämnades hon också sin faders och sin broders baneman. Men ett är säkert, frikostig och storstilad måste hon ha varit för att ha samlat kring sig en sådan elit av konstutövare.

I sina bästa år rycktes så drottningen bort av döden. Våldiga voro tillrustningarna för hennes gravläggning. Ett präktigt utsirat skepp av mer än tjugumeters längd, kanske ett hon särskilt mycket tyckt om, sattes i stånd med femton par åror och med allt som hörde till ett välutrustat fartyg. På detta timrades gravkammaren upp och här lades drottningen på en med dynor och bonader bäddad säng, i sängen vid sin sida hade hon en trogen tjänarinna, som offrade sig själv för att även efter döden kunna tjäna sin höga härskarinna. Ytterligare tre sängar sattes ned på skeppet, tält fanns där och allehanda bruksföremål och prydnadsaker. Tillfälle till det dagliga livets sysselsätt-

ningar skulle Åsa och hennes härskarinna även hava i graven, ty varken köksutstyrelse eller vävstolar fattades, och det fastän de fingo en riklig uppsättning på bortåt hundra meter vävnader med som gravgods. Femton hästar, två oxar, fyra hundar hörde till gravutrustningen. Vegetabiliska födoämnen, korn, vete, vildäpplen, blåbär lade man med åt den döda. Sist men icke minst gav man med en överdådig uppsättning i träsnidade föremål. Enklast voro de båda träkistorna och en arbetsslåde, praktfullt skulpterade med till och med medarna rikt smyckade voro de tre övriga slädarna och ett praktstycke i sitt slag den en smula otympliga vagnen, som sannolikt tjänstgjort vid ceremonier till någon gudoms dyrkan, därom vittna de mystiska figurerna från skrämmande och hemlighetsfulla sagor. Detta allt var de efterlevandes gåva till Åsa, drottningen och konstmece-naten!

Och för oss sena tiders barn har denna glimt in i en forntida märkeskvinnas liv möjliggjorts dels tack vare den omsorgsfullhet, varmed drottningens gravhög en gång i tiden upplades och skyddades av ett väl lagt torvlager, dels tack vare den oändliga noggrannhet och möda, som nedlagts vid den vetenskapliga utgrävningen av denna den praktfullaste av alla hittills undersökta gravar från Nordens

förhistoria, och det beundransvärda tålmod som nedlagts på de gjorda fyndens konservering.

Orörd hade Åsas hög ej fått stå genom tiderna. Giriga gravplundrare hade sannolikt ett par århundraden efter hennes död hemsökt graven och på det bryskaste sätt rövat drottningens smycken, varvid de icke skytt att lemlästa hennes skelett för att åtkomma vad de önskade. Dess bättre var deras lystnad efter guld större än deras konstförstånd, och det vi nu så högt skatta och tidigare så litet kände i forntidens konst det lämnade de orört.

Det var professorn vid Kristiania universitet, svensken Gabriel Gustafson, som hade lyckan men också det oerhörda ansvaret att år 1904 få leda denna utgrävning. Själv hann han icke slutbehandla och publicera det väldiga materialet, som efter hans död i jättevolym, varav tvänne äro utkomna, utgivas av professorerna A. W. Brögger, H. Shetelig och Hj. Falk.

I Kristiania universitets Oldsaks-samling beundra vi nu drottning Åsas gravgods och de prov de giva från hennes konstsamlingar. Vi gå där, som om vi drömde och i drömmen flyttade tusen år och mer tillbaka i tiden. Men drömmen är underbarare än drömmar pläga vara, ty den är verklighet.

HANNA RYDH.

Fredrika-Bremer-Förbundets uttalande angående förslaget till ny barnavårdslag.

I den redogörelse för F.-B.-F:s skrivelse till Kungl. Maj:t angående förslaget till nya barnavårdslagar, som var införd i Herthas marsnummer, förekomma, såsom redan påpekats, ett par missvisande uppgifter, vilka härmed rättas.

Sedan förbundet uttryckt sin livliga tillfredsställelse över att centraliseringstanken kommit till uttryck samt över den föreslagna höjningen av åldersgränsen för skyddsuppfostran, övergår förbundet till att i vissa delar bemöta förslaget om att från fattigvården till barnavårdsnämnden överflytta den understödsverksamhet, som avser ensamstående mödrar. Om enligt förslaget understödet för de ensamstående mödrarna — ogifta såväl som änkor och övergivna eller fränskilda hustrur — komme att utbetalas genom barnavårdsnämnden skulle, framhåller förbundet, samhället avhändas all rätt och möjlighet att utkräva ens någon del av det lämnade understödet. Förbundet påvisar härvid att den nya fattigvårdslagens bestämmelser gå ut på att icke blott reellt utan också i allmänhetens uppfattning höja fattigvården till ett högre plan. Genom en bestämmelse, som för vissa kategorier understödstagare stipulerar ett så att säga bättre slags understöd än för andra, synes det enligt förbundets mening uppenbart att man skulle komma att motverka vad man för fattigvårdens rätta uppskattning hittills lyckats uppnå och väl önskar att allt mera vinna. Förbundet påpekar vidare att den föreslagna bestämmelsen gynnar de ensamma mödrarna såsom understödstagare framför de änklingar och gifta föräldrar vilkas barn äro i behov av det allmännas hjälp. Och förbundet framhåller att särskilt de ogifta mödrarna redan genom barnavårdsmannainstitutionen få ett synnerligen verksamt bistånd av samhället samt att erfarenheten visat att de icke böra framför andra understödstagare ytterligare privilegieras. Av ovan anförda skäl föreslår förbun-

det att hela det kapitel i lagförslaget, som avser att till barnavårdsnämnden överflytta understödsverksamheten för ensamstående mödrar, måtte uteslutas. Dock framhåller förbundet tillika såsom önskvärt att det i § 85 föreslagna understödet till ogift moder sex veckor före och sex veckor efter hennes nedkomst måtte bibehållas samt dessutom utsträckas till att omfatta även änkor och övergivna hustrur. "Deras ställning", säger förbundet, "synes nämligen i en liknande situation vara minst lika behjärtansvärd som de ogifta mödrarnas."

Förbundet påpekar vidare, att ehuru förslaget förutsätter att en ensamstående moder för att komma i åtnjutande av understöd skall på ett tillfredsställande sätt vårda sitt barn, har intet bestämt direktiv lämnats huruvida i moderns vård av ett spätt barn också inbegripes skyldigheten att amma barnet. Förbundet anser det därför vara av vikt att i den svenska lagen, liksom fallet är i den motsvarande norska, gives ett klart uttryck för samhällets fordran på att modern ej undandrager sig denna plikt. Förbundet uttalar därför önskvärdheten av att vederbörande inspektionsmyndighet åläggas att ägna särskild uppmärksamhet åt denna angelägenhet.

I fråga om den föreslagna administrativa organisationen framhåller förbundet det betänkliga i att utbygga förvaltningen med ytterligare ett ämbetsverk för varje län, men förordar däremot på det varmaste det förslag om anställande av särskilda barnavårdskonsulenter som professor Jundell och fröken Wedberg framlagt i en till lagförslaget fogad reservation.

Förbundet uttrycker slutligen sin förvissning om att ifall förslaget, efter att i en del avseenden hava omarbetats, blir upphöjt till lag, "det är i hög grad ägnat att hos myndigheter såväl som hos den enskilde väcka initiativ och ansvarskänsla samt bringa godhet, omsorg och planmässighet in över vårt lands offentliga barnavård".

Husmödrarnas kongress i Stockholm.

Nordens husmodersförbunds kongress strax efter påsk betecknade en interskandinavisk samling av kvinnor i vår huvudstad med tillskott även från det gamla syskonlandet Finland. Det var kända namn som gingo igen när man började räkna lederna. Fru Marie Michelet, förbundets ordförande, intar sedan åratals tillbaka en framskjuten plats bland sitt lands socialt arbetande kvinnor och såsom redaktör av den synnerligen väl redigerade tidskriften *För Hjem og Samfund* har hon ju också gjort sig känd som publicist. Fröken Karen Platou, Norges första kvinnliga stortingsrepresentant, är likaså en av sitt lands förgrundfigurer. Den danska husmodersföreningens representant fru Carla Meyer och den finskas, fru Fanny Hult, höra ävenledes till de aktivt verksamma kvinnor, som intaga sin bemärkta plats i kvinnoarbetet i sitt land.

Att kongressen fick ett synnerligen välordnat och lyckat förlopp är endast vad man väntade sig med fru Agnes Ingelman, den svenska föreningens ordförande, som energisk ledande kraft.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier år 1922.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder ha i år följande stipendier utdelats:

Fria stipendier: 600 kr. för sociala studier i England till fröken Signe Holst; 500 kr. för studier för teol. lic. examen till teol. kand. Anita Nathorst; 500 kr. för studier för jur. kand. examen till jur. stud. Märta Wikström.

Från Fröken Hilda Nilssons fond: 1,250 kr. för medicinska studier till med. kand. Bertha Sandegren.

Från Johanna Kempes fond: två stipendier för medicinska studier å vardera 500 kr. till med. kand. Hillevi Löfvendahl och Karin Söderholm—Strömberg.

Från Fru Sophie Silows fond: 300 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Ingeborg Carlsson.

Från Georg Améens fond: 900 kr. för fortsatta sociala studier i Förenta Staterna till fröken Stina Staël von Holstein.

Från Evelina Fahnehjelmss fond: 1,000 kr. för geografiska studier i Tyskland, Holland och Belgien till fröken Siri Sjöström.

Stockholms stads stip.: 475 kr. för kurs vid Tandläkarestitutet till Tyra Törnell.

Stockholms läns stip.: 400 kr. för kurs vid Svenska Fattigvårdsförbundet till Tora Jansson.

Norrbottnens läns stip.: 400 kr. för studier av mejerihantering till Hedvig Berggren.

Västerbottens läns stip.: 325 kr. för kurs vid folkskoleseminariet i Umeå till Ruth Levander.

Västernorrlands läns stipendier: 300 kr. för barnmorskekurs till Hilma Forsberg och 300 kr. för samma ändamål till Kristina Nordlund.

Jämtlands läns stip.: 225 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Anna Bergqvist; 225 kr. för kurs vid småskoleseminarium till Dagmar Scholander.

Kopparbergs läns stip.: 290 kr. för kurs vid Falu landstingsseminarium till Ruth Louthander.

Uppsala läns stipendier: 225 kr. för kurs vid Samariterhemmet till Frida Karlsson och 225 kr. för Kjellbergs kurs för gymnastik och massage till Elsa Thunwall.

Örebro läns stip.: 450 kr. för Hemsysterkurs vid Uppsala hemskola till Maria Selin.

Västmanlands läns stip.: 250 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Hulda Lindvall.

Södermanlands läns stipendier: 300 kr. för kurs vid folkskoleseminari-

um till Astrid Binett och 300 kr. för barnmorskekurs till Erika Gustafson.

Gottlands läns stip.: 550 kr. för kurs vid Statens skolköksseminarium för utbildande av husmödrar vid större anstalter till Erika Magnusson.

Östergötlands läns stip.: 625 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Margit Svensson.

Värmlands läns stip.: 225 kr. för kurs vid Tekniska skolan i Stockholm till Erna Dorsch.

Göteborgs och Bohus läns stip.: 550 kr. för sociala studier i England till Anita Brusewitz.

Skaraborgs läns stipendier: 600 kr. för universitetsstudier till Asta Kihlbom och 500 kr. för kurs vid handarbetsseminarium till Greta Eriksson.

Älvsborgs läns stip.: 320 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Anna Pettersson.

Jönköpings läns stip.: 225 kr. för kurs vid Statens skolköksseminarium för utbildande av husmödrar vid större anstalter till Anna Ljunggren.

Kalmar läns stipendier: 290 kr. för kurs vid skolköksseminarium till Ellen Lind och 290 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Gerda Ahlqvist.

Kronobergs läns stip.: 300 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Greta Edborg.

Blekinge läns stip.: 720 kr. för språkstudier i utlandet till fil. stud. Sonja Envall.

Kristianstads läns stip.: 230 kr. för kurs i barnavård till Karin Lagrelius.

Malmöhus läns stipendier: 500 kr. för kurs vid Kungl. Högre lärarinneseminariet till Ebba Hederström; 500 kr. för samma ändamål till Martha Rossander samt 400 kr. för kurs vid Ateneums skolköksseminarium till Dagmar Bergendahl.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Arvikakretsen hade sitt årsmöte den 16 mars. Till medlemmar av styrelsen återvaldes fru Emy Wallin, ordförande, fru Greta Rogstadius, vice ordförande, fru Hilma Jansson, sekreterare, fru Lilly Sjöstedt, kassaförvaltare, samt nyvaldes fru Teckla Olsson. Till revisorer omvaldes fröken Beda Öberg och fru Hildur Winblad.

Umeåkretsen, som bildades i mitten av mars månad och då tillsatte en interimsstyrelse med fru Maria Schotte som ordförande, har nu konstituerat sig med fru Schotte fortfarande som ordförande och som övriga ordinarie styrelseledamöter fruarna Fanny Bergström, Elsa Grafström, Gurli Forsberg, fröknarna Anna Hörnell, Ingeborg Öquist och lektor Siri Öhngren.

Kretsen beslöt att i första hand arbeta på att öka Västerbottens läns stipendiefond inom Fredrika Bremer-Förbundet. Ett annat mål för arbetet är åstadkommandet av ett hem för gamla i Umeå.

Kristianstadskretsen hade den 29 mars möte med samkväm, varvid fru Karin Mortensen, Lund, höll ett föredrag om "Humor".

I samband med Vita Bandet, K. F. U. K. och Socialdemokratiska kvinnoklubben anordnade kretsen den 8 mars ett offentligt möte, varvid fröken Anna Nilsson, Malmö, talade över ämnet "Nya fredsideal". Aftonen avslutades med en musikavdelning under medverkan av fruarna Louise Carlsson och Gerda Sporrström-Edström.

Jönköpingskretsen avslutade den 24 mars första serien av sina samhällskurser med ett föredrag av syssloman Jacobsson om »Fattigvårdens organisation». Den 27 mars föreläste fru Gertrud Törnell om »Förslaget till ny barnavårdslag».

Falköpingskretsen hade den 28 mars möte å Vita Bandets lokal, varvid fru Gertrud Törnell talade om »Förslaget till ny barnavårdslag».

Örebrokretsen sammanträdde den 30 mars, varvid fru Gertrud Törnell höll föredrag om de nya barnavårdslagarna.

Strängnäs-kretsen hade den 6 april ordinarie möte, varvid till styrelse omvaldes fru Hilda Kantzow, ordförande, fröken Eva Sack, vice ordförande, fröken Mim. Rydberg, kassaförvaltare, fru Ulla Queckfeldt, sekreterare, samt fru Lisa Philipson, med fru Ingegerd Rosenquist och fröken Ninni Huldt som suppleanter. Till revisorer återvaldes fru Dudu Bergman och fröken Elsa Haglund, med fru M. Bergstedt och fröken Mathilde Fleetwood som suppleanter.

Kretsen beslöt att till Luleå stifts diakonförening sända ett belopp av 30 kr. som bidrag för inköp av hö åt kreatursägarna bland den nödställda befolkningen.

Göteborgskretsen har under våren anordnat en social upplysningskurs med kortare redogörelser för stadens fattigvård och barnavård samt demonstration av därmed sammanhängande institutioner. Kursen, som tog sin början den 29 mars och avslutades den 26 april, har omfattat sammanlagt nio föreläsningar och demonstrationer och varit tillgänglig även för icke-förbundsmedlemmar.

Skellefteå-kretsen bildades den 21 april vid ett möte å rådhusalen under ordförandeskap av fröken Vera Fridner. Förslag till stadgar framlades och antogs och till styrelse valdes fröken Vera Fridner, fru Hildegund Snellman, fru Elina Larsson, fru Anna Gordon och fru Marta Swenborg. Kassaförvaltare blev fru Anna Gordon.

Föreningen uppdrog åt sin styrelse att närmare besluta om Skellefteå-kretsens arbetsuppgifter. Två ordinarie möten skulle hållas, ett på hösten samt årsmötet i februari månad. Vid senare hållet styrelsesammanträdde valdes till ordförande fröken Vera Fridner, till vice ordförande fru Elina Larsson, till sekreterare fru Marta Swenborg och till v. sekr. fru Hildegund Snellman.

Örebrokretsen har med understöd av Örebro läns allmänna bildningsförbund anordnat en tvådagarskurs i medborgarskap, den 27—28 april, under ledning av rektor E. Odhner. Föreläsningar om statens uppgift, politiska partier och valbestämmelser, med därpå följande övning i proportionellt val av utskott, samt föredrag om konung, regering och riksdag, med därefter ordnat riksdagsplenium för behandling av motioner och utskottsutlåtanden, upptogo de båda dagarna, som således blevo en övning i parlamentariska arbetsmetoder.

Malmö-kretsen hade torsdagen den 27 april ett talrikt besökt möte å Frimurarelogen under fru E. Quensels ordförandeskap, varvid fröken Signe Isberg, Trälleborg, meddelade några intryck från en resa sommaren 1921 till Schloss Elmau, Oberammergau, med flera platser i Tyskland. Därefter utfördes av fruarna Dora Bernhard-Andersson och Agda Lindahl några musikstycken för violin och piano.

Norrköpingskretsen hade den 26, 27, 28 april anordnat en medborgarskurs, föredrag och besök vid stadens fattigvårds- och försörjningsanstalter samt barnavårdsanstalten. Föredrag hölls av kamreraren vid Norrköpings fattigvårdsbyrå H. Ståhlmark över den nya fattigvårdslagen och dess tillämpning i Norrköping. De demonstrationer som i anslutning till föredraget gjordes, leddes av resp. anstalters föreståndare.

Gävlekretsen hade tisdagen den 2 maj möte med samkväm å Grand Hotell, varvid föredrag, »Glimtar ur kvinnornas internationella samarbete», hölls av F.-B.-F:s byråföreståndarinnan, fröken Axianne Thorstenson. Aftonen avslutades med musikunderhållning.

Notiser från bokvärlden.

Bakom disken. Erfarenheter och funderingar under ett par månader som bokhandelsmedhjälpare. Av *Marika Stjernstedt*. Albert Bonniers förlag.

Marika Stjernstedt, i sällskap med Elin Wagner, bakom bokhandelsdisken var höstens sensationella nyhet. Och naturligtvis väntade man sig en bok — eller rättare minst en — som resultat av företaget. Nu är den också här.

Bakom disken innehåller en god del av vad man räknat på i den boken, men också något väsentligt därutöver. Pitkanta avslöjanden av en bokköpande publiks bildningsnivå och önskningsar, av dess manér och uppträdande i obehagade ögonblick, m. m. s. av kulturbelysande värde. Men därutöver kommer denna bok med direkt kritik av bokhandelsväsendet sådant det ställer sig hos oss och därtill med reformförslag.

Både ett och annat kunde vara att säga i saken — vilket icke hör hemma i denna boknotis, där vi begränsa oss till att rekommendera åt den bokintresserade allmänheten att själv ta del av Marika Stjernstedts "funderingar" genom att läsa hennes trevliga lilla bok.

E. K—N.

Björnstjerne Björnson. Diktaren, hövdingen, politikern, människan. Av *Ann-Margret Holmgren* f. Tersmeden. Albert Bonniers förlag. (Verdandis småskrifter).

Redan har den outtröttliga stiftarinnan av våra första rösträttsföreningar hunnit med fyra Verdandiskrifter, och nu är hon också färdig med en biografi över Björnson på omkring 140 sidor. Den som känner hennes mångåriga förtroliga vänskap med skalden är inte förvånad över att dessa bägge häften ta priset framför de andra i fråga om stilens livlighet — de äro påtagligen con amore skrivna. Naturligtvis måste en oförbätterlig storsvensk som undertecknad lägga in en reservation mot det ensidigt norska sätt, varpå förf. behandlar unionsfrågans historia — som för övrigt nog inte heller lär kunna få en fullt opartisk behandling, förrän bägge de tvistande parterna fullt lagt korten på bordet. Men trots detta kan man ändå njuta av denna lilla Björnson-biografi, där den personliga tonen och de personliga minnena lämna efter sig ett totalintryck av det ljus och den friskhet, och det gosselynne, som voro de utmärkande dragen hos Björnson.

LYDIA WAHLSTRÖM.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

Pension LUDWIG, Berlin W.

Markgrafenstrasse 33

TELEFON: ZENTRUM 14 75,

|||||

60 Mark per dag.

För familjer, studerande
och genomresande.

Angenämt sällskapsliv.

Gott bord.

Tillfälle att lära sig tyska.

Matsilver

**Äkta silver och
prima nysilver**

Fabrikspriser!

Befves Juvelerareaffär

Kungsgatan 51

STOCKHOLMS KJOLFABRIK

Malmkillnadsgatan 9, 2 tr.

Billiga Kjolar och Klädningar

av egen tillverkning.

Beställningar utföras på dagen.

Stockholms största specialaffär för kjolar.

*Försäljning utan mellanhänder,
direkt till allmänheten.*

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV

BRODERIER & KONSTVÄVNADER

MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR
ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A|B NORDISKA KOMPANIET
TEXTILAVDELNINGEN THYRA GRAFSTRÖM
STOCKHOLM

Collan-Oljan

Världens förnämsta läder-
preservativ, gör skodonen
absolut vattentäta och minst
dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

ANNONSER

för HERTHA upptagas av
fröken Ingeborg Berg-
ström, Östermalmsg. 31.

Rikstel. 75783 - Rikstel. 75783

INNEHÅLL ✓

För behörighetslagen.

Förslaget till lag om den offentliga barnavården. II.

Av Ellen Tiselius.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte.

Kringblick.

En drottning och kontsmecenat för elva hundra år sedan. *Av Hanna Rydh.*

F.-B.-F.:s uttalande angående förslaget till ny barnavårdslag.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

HEM TREVNAD

Praktisk tidning för hemmet utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet.**

Redaktör: *Fanny Ekenstierna.*

Utkommer under 1922 med 24 åttasidiga nr. Prenumerationspris: helt år kr. 3:50, halvår kr. 2:—, kvartal kr. 1:—. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1918 kr. 2:50 och för 1921 kr. 3:50 per ex.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: KLARABERGSGATAN 48 "

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**